

2000-2019 Yılları Arasında 17 Sezon Süper Ligde Oynamış Bursaspor Profesyonel Futbol Takımının Kadrolarında Yer Almış Yabancı Futbolculara Yönelik Bir Çalışma

Mehmet DOĞAN¹, Süleyman Şahin², Ayşegül DOĞAN³

1-TÜFAD Bursa Şube, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1665-2866>

2-Gençlik ve Spor Bakanlığı, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4702-5518>

3-TÜFAD Bursa Şube, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1678-7157>

To cite this article/Atf için:

Doğan, M., Şahin, S., Doğan, A. (2021). 2000-2019 yılları arasında 17 sezon süper ligde oynamış Bursaspor profesyonel futbol takımının kadrolarında yer almış yabancı futbolculara yönelik bir çalışma. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 145-158.

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2000 ve 2019 yılları arasındaki 17 sezonluk süreçte Süper Ligde oynamış Bursaspor futbol takımında, lig maçlarında yer almış olan yabancı uyruklu futbolcuların ve bunlara ait seçilmiş bir takım verilerinin incelenmesidir. Bu amaçla çalışmamızda, yerel Bursa Olay ve Bursa Hakimiyet gazeteleri ile Türkiye Futbol Federasyonu ve Transfermarkt'ın geçmiş yıllara ait verileri kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Excel programında tablo haline getirilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Türkiye Futbol Süper Liginde adı geçen yıllarda 17 sezon içerisinde yer almış olan takımında, farklı kıta ve ülkelerden transfer edilmiş pek çok yabancı uyruklu futbolcunun yer aldığı görülmektedir. Bu süre içerisinde takımdaki yabancı futbolcu ortalamasının 10.1 olduğu, en fazla yabancı futbolcunun ağırlıklı olarak Avrupa ülkeleri uyruklu olduğu, en iyi sportif performans değerlerinin Güney Amerika ülkeleri uyruklu futbolculara ait olduğu, belirlenmiştir. Sonuç olarak, yabancı futbolcu transferlerinde daha seçici olunmasını, genç ve kaliteli oyuncuların tercih edilmesini, transferlerin kulübün sınırlı ekonomik kaynaklarına aşırı yük getirmemesi gerektiğini, fazla yabancı oyuncu transferi ile sportif başarının paralel olmadığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Süper lig, Transfer, Bursaspor

A Study About the Foreign Players who Performed for Bursaspor Football Team that Played 17 Seasons in the Super League Between 2000-2019

Abstract

The aim of this study is the examination of the selected data regarding foreign football players who took part in league matches for Bursaspor football team that played 17 seasons in the Super League between 2000 and 2019. For this purpose, various data from the local newspapers -Bursa Olay and Bursa Hakimiyet- as well as the websites of Turkish Football Federation and the Transfermarkt were used in our study. The data obtained were tabulated in the Excel program and the results were interpreted. It was seen that the team, that took part in the Turkish Football Super League for 17 seasons in this period, had many foreign player transferred from different continents and countries. During this period, it was observed that the average amount of the foreign players in the team was 10.1 per season, with majority of them being from European countries, and the best sports performance values belonging to the players from South American countries. As a result, we can say that foreign player transfers should be more selective. Young and qualified players should be preferred more and transfers should not overload the club's limited economic resources. It can also be observed that the transfer of more foreign players is not parallel to sport success.

Keywords: Football, Super League, Transfer, Bursaspor

GİRİŞ

19. ve 20.yüzyıl boyunca aldığı iç ve dış göçlerle demografik yapısı şekillenen Bursa kenti Balkanlar'dan Kafkasya'ya kadar geniş bir coğrafyadan gelen göçmenlere ev sahipliği yapmıştır. Günümüzde Türkiye'deki 81 ilin tamamından ve başta Balkanlar olmak üzere yurtdışından göç alan kentte yaşayanların neredeyse yarısı Bursa nüfusuna kayıtlı değildir. Farklı coğrafyalardan Bursa'ya gelip, burada yaşamaya başlayanları bir araya getiren en önemli ortak payda ise Bursaspor olmuştur. Zira Bursaspor'u tutmak, Bursalılar arasında Bursa'yı sevmekle ve ona sahip çıkmakla eşdeğer kabul edilen bir olgudur. Kente karşı aidiyet duygusu hissetmek, kenti sahiplenip, korumak, kentlilik bilincinin oluşumu için gerekli olan unsurların başında gelmektedir. Aynı zamanda Bursaspor kentin en güçlü markası ve en büyük moral değerlerinden biridir (Soydan, 2017).

Bursa'da amatör futbolun filizlenmesi milli mücadelenin verilip ülkenin bağımsızlığını kazanmasının ardından cumhuriyeti ilanı ile başlamıştır. 1940 ve 1950'li yıllar Bursa'da amatör futbolun zirveye çıktığı dönemler olarak kabul edilmektedir. Özellikle 1950'li yıllarda amatör takımlar arasında yaşanan güçlü rekabet Bursa'da profesyonel bir takımın kurulmasının alt yapısını hazırlamıştır.1959 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir takımlarından oluşturulan profesyonel Türkiye 1. Futbol Ligi kurulmuştur. Dört yıl sonra ise federasyon, Profesyonel 2. Lig uygulamasına geçmeyi kararlaştırır. Bu kararın alınmasında İstanbul, Ankara ve İzmir şehirlerindeki pek çok takımın profesyonel ligde temsil edilememesi, ayrıca bu üç şehir dışında çok güçlü bir futbol geleneğinin bulunması önemli rol oynamıştır. 2. Lig Bursa dışında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Mersin'den takımların katılımıyla oluşturulmuştur (Zencirkıran, 2011).

Profesyonel ligler kurulmadan önce Bursaspor'un kurucu kulüplerinden Acar İdmanyurdu ile bir başka Bursa takımı olan Güvenspor birer kez Türkiye Şampiyonu olmuştur. 1955 yılında Acar İdmanyurdu, Bursa'ya, futboldaki ilk Türkiye Şampiyonluğunu getirirken Güvenspor'da, 1959 yılında Türkiye Şampiyonluğunu kazanmıştır (http1).

Dönemin Futbol Federasyonu Başkanı Orhan Şeref Apak, 1. Lig'den düşen İstanbul, Ankara ve İzmir takımlarının yanı sıra, diğer büyük illerin ekiplerinden oluşan yeni bir lig kurmayı planlıyordu. Apak'ın Bursa temasları olumlu geçerken, maddi güçlük içindeki amatör kulüplerin birleşmesi fikri ortaya atılmış ve birleşme için ilk öneri Acar İdman Yurdu kulübüne yapılmıştır. Acar İdman Yurdu, Akınspor, Çelikspor, Pınarspor ve İstiklalspor yönetimleri birleşmeye imza atmış ve Bursaspor kulübü 1 Haziran 1963 tarihinde resmen kurulmuştur. Bursaspor ilk resmi maçını 21 Eylül 1963 tarihinde Demirspor'la İzmir' de oynamış, ilk şampiyonluk 2.Lig Beyaz Grup Şampiyonluğu olarak 1967' de elde edilmiştir (http2).

1959 yılında Türkiye 1. Ligi kurulmuş, gelişen Anadolu sermayesi ile birlikte 1965 yılı sonrasında pek çok şehirde futbol takımları kurulacak ve ardından kurulan 2. Futbol ligi ile de Türk futbolunun ülke içerisindeki yayılma süreci hızlanacaktır (Talimciler, 2015).

Anadolu'da kurulan futbol takımları şampiyonluğu kazanamaması zirve yarışında yer edinmeye başlamışlardır. Mersin İdman Yurdu, Boluspor ve Bursaspor 1970 lerin ilk yarısı boyunca şampiyonluk yarışının içinde yer almışlardır (Irak, 2013).

Bursaspor'un 2010 yılındaki şampiyonluğa kadar ligdeki en büyük başarısı 1979-1980 sezonunda aldığı dördüncülük idi (Kemankaş, 1996). 1967 yılında 1. Lig'e çıkan Bursaspor, 1985-1986 futbol sezonunda ilk ve tek Türkiye kupasını kazanmıştır. Bursaspor aynı sezonda tarihinde ilk kez küme düşmüştür. Ancak kupayı kazanması nedeniyle yönetmelik sayesinde ligde kalabilmiştir (http1). Ligin en eski kulüplerinden biri olan Bursaspor 2003-2004 sezonunda İkinci Lige düşmüş, iki sezon bu ligde mücadele ettikten sonra 2005-2006 sezonunda tekrar Süper Lige yükselmiştir. Dört yıl sonra Türkiye şampiyonu olmuştur (Zencirkıran, 2011). Şampiyonluk sezonunun ardından yeniden Süper Lig'de mücadele eden Bursaspor, 2018-2019 futbol sezonunun sonunda tekrar bir alt lige düşmüştür.

Futbolun ticarileşme süreciyle futbol kulüplerinin gelirleri de artmaya ve çeşitlenmeye başlamıştır. Böylece gelirlerini artırmak isteyen kulüpler arasındaki rekabet düzeyi çok ileri seviyelere ulaşmıştır. Kulüplerin bu zorlu rekabet ortamındaki en büyük silahları ise elbette ki futbolcularıdır (Yazarkan, 2016).

Finansal yapı içerisinde futbolcu transferi büyük öneme sahiptir. Transfer kendi başına bir amaç değildir, başka bir amaca ulaşmak için yapılmaktadır. Transfere bakıldığında, geliştirilen strateji kadar, stratejinin gerçekleştirilebileceği dönemin şartları da önemlidir. Bunlar kulüplerin hedefi, bütçesi ve bünyesidir. Türkiye liglerinde dönüşümlü olarak kendilerine yer bulan kulüpler, transfer ettikleri yabancı oyuncularla hedeflerine ulaşma çabasıdadırlar (Doğan, Doğan ve Serbest, 2004).

Eken ve arkadaşlarına göre, Futbol kulüpleri transfer çalışmaları kapsamında, kendilerine yararlı olacağını düşündükleri futbolcuları belli bir transfer bedeli karşılığında başka bir kulüpten lisansını satın almak ya da kiralamak yoluyla kulüplerine kazandırmaktadırlar. Transfer çalışmaları sayesinde kulüpler iki temel hedefe ulaşmayı amaçlamaktadırlar. Birincisi futbol performansını geliştirmek, ikincisi ise gelir ve taraftar sayılarını arttırmaktır (Eken, Çakır ve Alpan, 2007).

Çetin'e göre Süper Lig'de oynayan futbolcuların çok önemli bir kısmı yabancı kökenlidir (Kocaaydın, 2013). Postmodern dönemde futbolcular açısından yaşanan en önemli gelişme Bosman kararıdır. 1995'te Avrupa Adalet Mahkemesi, sporculara "Avrupa Topluluğu Anlaşması'nın 39. Maddesinde öngörülen işçilerin serbest dolaşım ilkesinin uygulanması (ve dolayısıyla kontratın bitiminde transfer tazminatlarının kaldırılması)" ve "bir takımda oynayan AB vatandaşı oyuncu sayısına sınır getirilmemesi (milliyet kotalarının uygulanmaması)" kararlarıyla serbest piyasa prensipleri futbol endüstrisinde de uygulanmaya başlamıştır (Boniface ve Yerguz, 2011). Bosman kararının üç temel sonucu bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi, oyuncuların dolaşımında yaşanan hızlı artıştır. Bu dolaşım neticesinde de kulüplerdeki yabancı oyuncu sayısı çoğalmıştır.

1995 yılında yürürlüğe giren Bosman Kararlarının Avrupa futbolunda radikal değişiklikleri beraberinde getirdiği bir gerçektir. Geride kalan süreci değerlendirenlerin dikkat çektiği en önemli olumsuzluk, yabancı futbolcuların sayıca artışıdır. Ortaya çıkan bu yeni tabloya bakıp, bir takım çevreler "kulüpler ekonomik nedenlerden dolayı yabancıları tercih ediyorlar, bu da yerli futbolcuların gelişmelerini engelliyor" şeklinde yorumlarda bulunuyorlar (Çetin, 2011).

Yabancı oyuncuların futbol liglerinde dünya genelinde artan katılımlarının nedenleri romantik olmaktan çok uzak. Kulüplerin sunduğu mevcut fırsatlar, talebi veya çekme tarafını ifade eder; futbol kulüpleri, saha ve dolayısıyla borsadaki rekorlarını iyileştirmek için yabancı oyuncular arar (Ben-Porat, 2002).

1966'da izin verilen yabancı futbolcu sayısı iki olarak belirlenmiştir. İzin verilen yabancı futbolcu sayısı 1989'da üçe ve 1996'da 3+1 kuralı ile birlikte dörde çıkmıştır. 1998- 1999 sezonunun ortasında uygulamada değişiklik yapılarak sayı 5'e çıkarılmıştır. 2000-2001 sezonuna gelindiğinde ise beş oyuncunun yanına +1 eklenerek, sahada 5 oyuncu, kulübede 1 oyuncu kuralı uygulanmıştır. 2001-2002 yılında ise 5+1+2 sistemine geçilmiştir. Bu sisteme göre takımlar toplamda 8 oyuncu ile sözleşme imzalayabilecek ancak, sahadaki on bir futbolcudan en fazla 5'i yabancı uyruklu olabilecek ve 1 oyuncu da yedek kulübesinde yer alabilecekti. 2005-2006 sezonunda Süper Ligdeki takımların 6 yabancı futbolcu oynatabilmesi kabul edilmiştir. Temmuz 2007'de 2007-2008 sezonunda geçerli olmak üzere yabancı sayısı 6+1 olarak değiştirilmiştir. TFF, Ocak 2008'de yabancı oyuncu sınırlamasında bir kez daha değişikliğe gitmiş ve 6 oyuncu aynı anda oynayabilecek, 2 oyuncu da yedek kulübesine oturacak kuralını getirmiştir. 2008-2009 ve 2009-2010 sezonlarında da 6+2 kuralının uygulanması devam etmiş fakat TFF yine bir değişikliğe giderek 2010-2011 sezonunda 6+2+2 kuralını getirmiştir. Bu kurala göre kulüpler en fazla 10 yabancı futbolcu ile sözleşme yapabilecek ve bu futbolculardan, en fazla 8 tanesi 18 kişilik maç kadrosunda yer alabilecekti. 2011 -2012 sezonunda kulüpler istedikleri kadar yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilmiş ancak bu 18 kişilik kadroda 6+2 kuralı devam etmiştir. 2012-2013 sezonunda da aynı kural geçerli olmuştur. Ancak TFF yabancı sayısının kademeli olarak düşürüleceğini ve bunun yıllara göre farklılık göstereceğini belirten bir statü sunmuştur. Bu statüye göre: 2013-2014 Sezonunda kulüpler, en fazla 10 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilirler ve 6 yabancı uyruklu futbolcu müsabaka isim listesine yazabilirler. 2014-2015 Sezonunda kulüpler, en fazla 8 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilirler ve 5 yabancı uyruklu futbolcu müsabaka isim listesine yazabilirler. Son olarak 2015-2016 sezonunda geçerli olmak üzere, yabancı oyuncu serbestliği olarak ifade edebileceğimiz şu kurallar yürürlüğe girmiştir: - A Takım Listesi en fazla 28 futbolcudan oluşur. - A Takım Listesinde yer alacak en az 14 futbolcunun, Türkiye A Milli Futbol Takımında oynama uygunluğuna sahip futbolcu olması zorunludur ([http3](http://3)).

Bu çalışmanın amacı, Türk futbolunda 1951 yılından itibaren uygulanan yabancı futbolcu sınırlamaları kuralları ışığında 2000-2001 futbol sezonundan 2018-2019 futbol sezonu sonuna kadar 17 sezon süper ligde oynamış olan Bursaspor profesyonel Futbol takımının kadrolarında yer almış yabancı uyruklu futbolcularına ait seçilmiş bazı verilerin sezonlar itibarı ile incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma; 2000-2019 yılları arasındaki 17 futbol sezonu Türkiye Futbol Süper Liginde yer almış Bursaspor Profesyonel futbol takımında yer almış olan yabancı futbolculara ait seçilmiş bir takım verilerin incelenmesi konusunda durum tespiti yapacağı için betimsel nitelik taşımaktadır.

Evren Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2000-2001 ve 2018-19 yılları arasındaki toplam 17 sezonda Türkiye Profesyonel Futbol Süper Liginde yer almış olan Bursaspor profesyonel futbol takımı kadrolarında yer alarak değişik süreler içinde lig maçlarında görev yapmış olan yabancı uyruklu futbolculara ait seçilmiş olan bir takım veriler oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Çalışma için gerekli seçilmiş olan bilgilyerel Bursa Olay ve Bursa Hakimiyet Gazeteleri ile Transfermarkt ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun resmi internet sitelerindeki bilgi bankasında bulunan Bursaspor Profesyonel takımına ait istatistiksel verilerden elde edilmiştir.

Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Araştırmada, 2000-2019 yılları arasında 17 sezonda Türkiye Futbol Süper Liginde mücadele etmiş olan Bursaspor profesyonel futbol takımında değişik sezonlarda oynamış olan yabancı oyuncuların oynadıkları lig maçlarındaki müsabaka sayıları, maç başı oynadıkları süre, sezonda oynadıkları süre, attıkları goller ve bunların ortalamaları gibi durumların istatistiksel verileri incelenmiştir. Oynanmış sezonlara göre takımlardaki futbolcu sayıları belirlenirken, ara transfer döneminde başka takımlara gitmiş ya da başka takımlardan gelmiş olan futbolcuların değerleri takımda buldukları tarihe kadar toplam sayılara ilave edilmiştir. Elde edilen veriler, yüzdeler halinde Excel programında tablolar haline getirilerek ayrı ayrı yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Oyuncuların Mevkileri, Yaş Ortalamaları, Yabancı Oyuncuların Oranı

Sezon	Klci	Stpr	Lib	Sol bek	Sağ bek	Ön lib.	mr.o.sh	Sağ knt	Sol knt	10 no	Strf	Kadro toplam/ Yabancı say.	% yab.	Yaş Ort.
00-01	1	2				1	1			1	1	34 / 7	20.5	28.1
01-02	1	2	1			1				1	1	29 / 7	24.1	25.4
02-03	1		1		1	2			1			23 / 6	26	22.6
03-04	1			1		1	1			1	2	27 / 7	25,9	28.2
06-07						1		1		1	1	24 / 4	16.6	25.2
07-08	1	2			1	1				1	1	34 / 11	32.3	25.7
08-09	1	1				1	1	1	1		4	33 / 10	30,3	26.2
09-10	1	1				1	1			1	3	26 / 8	30.7	27.6
10-11	1	1		1		2	1			1	2	27 / 12	44.4	27.4
11-12	1	1		1	1	2		1		2	3	27 / 12	44.4	25.7
12-13	1	1		2	1	2	1	1		2	2	33 / 13	39.3	25.6
13-14	1	1		1	1		1	1		2	2	32 / 10	31.2	28.7
14-15		1		1			2			2	2	23 / 8	34.7	26.6
15-16		2		1	1	2	2			3	2	34 / 15	44,1	27.2
16-17		2		1	1	1	1			2	1	26 / 10	38.4	27.8
17-18		2		1		3	4	2	3	1	2	35 / 18	51.4	25.6
18-19		3		2		2	1	1	1	1	3	31 / 14	45.1	27.3
Ort	1	1.5	1	1.2	1	1,5	1,3	1.1	1.4	1.3	2.3	29,2 / 10,1	34	26,5

Takımdaki yabancı oyunculara ait veriler incelendiğinde, en fazla stoper, ön libero ve santrfor, en az ise libero mevkilerinde takıma transfer yapılmış, 2007-08 ve 2008-09 sezonlarında 4'er oyuncu ile en fazla santrfor pozisyonunda yabancı oyuncu kadroda yer almış, sezonlar ortalamasına göre 29.2 yerli, 10.1 yabancı oyuncu kadroda yer almış, yabancı oyuncular kadronun ortalama % 34' ünü oluşturmuş ve yaş ortalamaları 26.5 olmuştur.

Takımda en fazla yabancı oyuncunun 18 kişi ile 2017-18 sezonunda, en az yabancı oyuncunun 4 oyuncu ile 2006-07 sezonunda yer aldığı, yüzde 16.6 ile en az 2006-07 sezonunda, 51.4 ile en fazla 2017-18 sezonunda yabancı oyuncunun olduğu, 22.6 yaş ortalaması ile en genç yabancı oyuncuların 2002-03 sezonunda, 28.7 ile 2013-2014 sezonunda en yaşlı yabancıların takımda yer aldığı belirlenmiştir.

Tablo2. Oyuncuların Ortalama Maç Sayısı, Ortalama Aldıkları Süre, Attıkları Goller

Sezon	Top.Oy. Maç.Ort	Oy. Maç Süre Ort. (dk)	Sez.Maç başı Ort.(dk)	Takım Top. Gol	Yabancı At.gol	% Gol
00-01	8.7	82.2	21.4	55	6	10.9
01-02	15.2	67.5	34.5	47	5	10.6
02-03	6.1	78	11.8	42	2	4.7
03-04	19.8	75.1	44	40	11	27.5
06-07	24	68.2	52.3	36	10	27.7
07-08	11.2	51.5	23.2	31	11	35.4
08-09	13.3	78.3	27	47	13	25.5
09-10	17.1	48.9	32.8	65	22	33.8
10-11	17.2	66	35.1	50	18	36
11-12	21.3	63	47	44	32	72.7
12-13	19	54	39.5	52	39	75
13-14	18.4	89	45.9	40	25	62.5
14-15	26.3	80	57.3	69	52	75.3
15-16	18.5	63.2	39.3	47	28	59.5
16-17	20.5	78	43.8	34	17	50
17-18	17.2	54	37.2	43	37	86
18-19	14.2	56.7	30	28	12	42.8
Ort	16,9	65,5	38,1	45,2	20	43,2

Yabancı futbolcular, toplamda oynadıkları maç ortalaması 16.9 maç, oynadıkları maçlarda aldıkları ortalama süre 65.5 dakika, sezonda maç başı ortalama 38.1 dakika olmuş, takımın attığı ortalama 45.2 golün ortalama 20 tanesini atmış, takımca atılan toplam golün % 43.2 sini yabancı futbolcular atmıştır.

Toplamda oynadıkları en düşük maç ortalaması 6.1 maçla 2002-03, en fazla 26.3 maçla 2014-15 sezonunda, en az ortalama sürenin 48.9 dakika ile 2009-10, en fazla 89 dakika ile 2013-14 sezonunda, sezonlar maç başı süre ortalama en az sürenin 11.8 dakika ile 2002-03, en fazla 57.3 dakika ile 2014-15 sezonunda, en az atılan golün 2 gol ile 2002-03, en fazla atılan golün 52 golle 2014-15 sezonunda, gol yüzdesinde atılan en az gol yüzdesi 4.7 gol ile 2002-03, en fazla gol yüzdesinin 75.3 gol ile 2014-15 sezonu olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Oyuncuların Geldikleri Kıtalar

Sezon	Avrupa	Afrika	G.Amer.	Asya	K.Amer.	Avustral.	Toplam
00-01	5	2					7
01-02	2	5					7
02-03	4		2				6
03-04	6		1				7
06-07	3		1				4
07-08	5	4	2				11
08-09	4		5	1			10
09-10	4		3	1			8
10-11	6		5		1		12
11-12	5	3	4				12
12-13	5	3	4			1	13
13-14	3	1	6				10
14-15	2	2	3			1	8
15-16	7	3	3	1		1	15
16-17	5	1	3			1	10
17-18	4	10	3			1	18
18-19	4	7	2			1	14
Ort.	4,3	3,7	3.1	1	1	1	10,1

Tüm sezonlar boyunca altı kıtadan yabancı oyuncu transferi yapılırken Avrupa kıtasından her sezon oyuncular takımında yer almış bunun yanı sıra Güney Amerika ve Afrikalı oyuncular da pek çok sezonda takımında bulunmuş, Asya, Kuzey Amerika ve Okyanusya kıtalarından ise çok az oyuncu takıma transfer edilmiştir.

En az Avrupa'lı oyuncu 2' şer oyuncu ile 2001-02 ve 2014-15 sezonlarında, en fazla ise 7 oyuncu ile 2015-16 sezonunda, en az Afrikalı oyuncu 1' er oyuncu ile 2013-14 ve 2016-17 sezonlarında, en fazla ise 5 oyuncu ile 2001-02 sezonunda, en az Güney Amerika' lı oyuncu 1' er oyuncu ile 2003-04 ve 2006-07 sezonlarında, en fazla ise 6 oyuncu ile 2013-14 sezonlarında kadroda yer almıştır. Asya, Kuzey Amerika ve Okyanusya kıtalarından ise çok az sayıda oyuncu çok az sayıda sezonlarda takımında görev yapmıştır.

Tablo 4. Oyuncuların Geldikleri Ülkeler

Ülke	Avrupa	Afrika	G.Amer.	Asya	K.Amer.	Avustral	Toplam
Sayısı	21	13	6	2	1	1	44

Kadroda yer alan yabancı futbolcuların en az 1' er ülke ile Okyanusya ve Kuzey Amerika ve 2 farklı ülke ile Asya kıtası, en fazla 21 farklı ülke ile Avrupa kıtasındaki ülkelere transfer edildiği görülmüştür.

Tablo 5. Avrupa Ülkelerinden Transfer Edilmiş Oyuncular

Avrupa Sezon	Yaş Ort.	Maç Ort.	Maç başı Süre Ort.	Sezonda Süre Ort.	Atılan gol
00-01	27,2	5,2	81,3	12,6	2
01-02	23	18,5	58	39,2	
02-03	26,5	6,5	73,1	14,4	
03-04	28,1	19,8	76,3	44,7	11
06-07	27,3	27,6	75,8	64	9
07-08	27	11,8	65,8	23,2	4
08-09	31,2	20	67,1	43,1	6
09-10	29,7	22,5	68,4	51,3	12
10-11	29,3	17	78,9	39,6	10
11-12	26,2	21,6	76,3	51,8	4
12-13	26	18,8	59,6	39,1	8
13-14	30,3	20,3	82,9	49,9	4
14-15	26,5	28,5	59,7	50,9	11
15-16	26,5	19,5	54,4	38,9	18
16-17	27,8	13,4	61,5	26,2	1
17-18	27,2	13,7	55,3	26,8	8
18-19	27,2	9,2	40,3	15,9	3
ortalama	27,4	17,2	66,7	37,1	6,5

Avrupa ülkeleri uyruklu futbolcuların, yaş ortalamaları 27.4, toplamda oynadıkları maç ortalaması 17.2 maç, oynadıkları maçlarda aldıkları ortalama süre 66.7 dakika, sezonda maç başı ortalama 37.1 dakika olmuş ve 6.5 gol ortalamasına ulaşmışlardır.

En düşük yaş ortalamasına 23 yaş ile 2001-02, en fazla yaş ortalamasına 31.2 yaş ile 2008-09 sezonunda, toplamda oynadıkları en düşük maç ortalaması 5.2 maçla 2000-01, en fazla 28.5 maçla 2014-15 sezonunda, en az ortalama süre 40.3 dakika ile 2018-19, en fazla 82.9 dakika ile 2013-14 sezonunda, sezonlar maç başı süre ortalama en az 12.6 dakika ile 2000-01, en fazla 51.8 dakika ile 2011-12 sezonunda olmuştur. 2001-02 ve 2002-03 sezonlarında Avrupa uyruklu oyuncular gol atamazken en fazla golü 18 golle 2015-16 sezonunda atmışlardır.

Tablo 6. Afrika Ülkelerinden Transfer Edilmiş Oyuncular

Afrika Sezon	Yaş Ort.	Maç Ort.	Maç başı Süre Ort.	Sezonda Süre Ort.	Atılan Gol
00-01	30,5	17,5	84,6	38,5	4
01-02	26	11,5	59,9	23,3	5
02-03					
03-04					
06-07					
07-08	23,5	9,2	34,9	17,9	6
08-09					
09-10					
10-11					
11-12	22	21,3	50,8	37,1	10
12-13	23,3	11,6	64,7	23,1	1

13-14	28	27	88,2	70	2
14-15	26	18,5	45,1	30,2	13
15-16	29	15,6	77	36	4
16-17	29	24	64,9	45,8	
17-18	25,3	15,2	56,5	28,8	18
18-19	27,8	17,1	68,4	38,9	8
ortalama	26,4	17,1	63,1	35,4	7,1

Afrika ülkeleri uyruklu futbolcuların, yaş ortalamaları 26.4, toplamda oynadıkları maç ortalaması 17.1 maç, oynadıkları maçlarda aldıkları ortalama süre 63.1 dakika, sezonda maç başı ortalama 35.4 dakika olmuş ve 7.1 gol ortalamasına ulaşmışlardır.

Afrika ülkeleri uyruklu oyuncuların takım kadrosunda yer aldıkları sezonlar itibarıyla, en düşük yaş ortalamasına 22 yaş ile 2011-12, en fazla yaş ortalamasına 30.5 yaş ile 2000-01 sezonunda, toplamda oynadıkları en düşük maç ortalaması 9.2 maçla 2007-08, en fazla 27 maçla 2013-14 sezonunda, en az ortalama süre 34.9 dakika ile 2007-08, en fazla 88.2 dakika ile 2013-14 sezonunda, sezonlar maç başı süre ortalama en az 17.9 dakika ile 2007-08, en fazla 70 dakika ile 2013-14 sezonunda olmuştur. 2016-17 sezonunda Afrika uyruklu oyuncular gol atamazken en fazla golü 18 golle 2017-18 sezonunda atmışlardır.

Tablo 7.G.Amerika Ülkelerinden Transfer Edilmiş Oyuncular

G.Amerika Sezon 00-01	Yaş Ort.	Maç Ort.	Maç başı Süre Ort.	Sezonda Süre Ort.	Atılan Gol
01-02					
02-03	25	5,5	71,8	12,6	2
03-04	24	20	67,9	39,9	
06-07	19	13	45,3	17,3	1
07-08	24,5	16,5	62	33,5	1
08-09	23,2	7,2	57,3	11,6	3
09-10	26	13,3	29,5	17,1	8
10-11	26,6	18,6	48,8	33,6	7
11-12	28	21	72,6	48,5	18
12-13	28	29,2	81,9	70,8	30
13-14	28	16	81,9	39,9	19
14-15	29	29,3	87,6	75,5	28
15-16	27,3	16	75,1	33,2	5
16-17	28,3	27,3	72,9	59,2	16
17-18	30	24	74,1	57	6
18-19	26	19,5	75,1	38	1
ortalama	26,1	18,4	66,9	39,1	10,3

Güney Amerika ülkeleri uyruklu futbolcuların, yaş ortalamaları 26.1, toplamda oynadıkları maç ortalaması 18.4 maç, oynadıkları maçlarda aldıkları ortalama süre 66.9 dakika, sezonda maç başı ortalama 39.1 dakika olmuş ve 10.3 gol ortalamasına ulaşmışlardır.

Güney Amerika ülkeleri uyruklu oyuncuların takım kadrosunda yer aldıkları sezonlar itibarıyla, en düşük yaş ortalamasına 19 yaş ile 2006-07, en fazla yaş ortalamasına 30 yaş ile 2017-18 sezonunda, toplamda oynadıkları en düşük maç ortalaması 5.5 maçla 2002-03, en fazla 29.3 maçla 2014-15 sezonunda, en az ortalama süre 29.5 dakika ile 2009-10, en fazla 87.6 dakika ile 2014-15 sezonunda, sezonlar maç başı süre ortalama en az 12.6 dakika ile 2002-03, en fazla 75.5 dakika ile 2014-15 sezonunda olmuştur. 2003-04 sezonunda Güney Amerika ülkeleri uyruklu oyuncular gol atamazken en fazla golü 30 golle 2012-13 sezonunda atmışlardır.

Tablo 8. 3 Kıta oyuncularının Ortalaması

Kıta	Yaş Ort.	Maç Ort.	Baç başı Süre Ort.	Sezonda Süre Ort.	Atılan Gol Ort.
Avrupa	27,4	17,2	66,7	37,1	7,4
Afrika	26,4	17,1	63,1	35,4	7,1
G.Amerika	26,1	18,4	66,9	39,1	10,4
Ortalama	26,6	17,5	65,5	37,2	8,3

Takım kadrosunda yer almış, üç kıta ülkeleri uyruğundaki oyuncuların genel ortalamalarına bakıldığında en düşük yaş ortalamasının Güney Amerika, en fazla ise Avrupa ülkeleri uyruklularda, en fazla maç ortalamasının 18.4 maçla Güney Amerika, en az Afrika ülkeleri uyruklularda, en fazla maç başı süre ortalamasının 66.9 dakika ile Güney Amerika, en az 63.1 dakika ile Afrika ülkeleri uyruklularda, sezonlar maç başı süre ortalama en fazla 39.1 dakika Güney Amerika, en az 35.4 dakika ile Afrika ülkeleri uyruklularda bulunduğu, atılan gol ortalamasında ise en fazla golün 10.4 ile Güney Amerika, en az ise 7.1 gol ile Afrika ülkeleri uyruklu oyuncular tarafından atıldığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada Bursaspor'un Süperlig'de yer aldığı tüm sezonların toplamına göre yabancı futbolcuların 26.5 yaş ortalamasında oldukları görülmektedir (tablo 1). Şahin ve arkadaşları tarafından Süper ligde oynayan yabancı futbolcularla ilgili yapılan bir çalışmada 6 sezon boyunca 22 takımda yer alan yabancı futbolcuların genel yaş ortalamaları incelenmiş, yabancı futbolcuların 27,1 yaş ortalamasında oldukları tespit edilmiştir (Şahin, Doğan, Doğan, 2019).Bursaspor'un yabancı futbolcularının yaş ortalamaları ile Şahin ve arkadaşlarının çalışmasındaki yabancı futbolcuların yaş ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Genel olarak dünyada süper lig düzeyindeki takımlardaki futbolcuların bu liglerde oynayabilme yaşları göz önüne alındığında Türkiye'deki süper lig takımlarının ağırlıklı olarak yaşlı oyunculardan oluştuğu görülmektedir. Örneğin; 2017-2018 futbol sezonunda UEFA'ya bağlı federasyonların liglerindeki yaş ortalamasının incelendiği raporda; 31 Avrupa Ligi arasında şu ana kadar forma giyen oyuncuların yaş ortalamasının en yüksek olduğu lig Türkiye Süper Ligi'dir. 18 takımın 28,6 yaş ortalamasıyla mücadele ettiği Türkiye Süper Lig'in ardından 28,4 yaş ortalamalı Güney Kıbrıs 1. Ligi ve 27,8 yaş ortalamalı Rusya Premier Ligi en yaşlı liglerdir. Avrupa'nın en genç ligi ise Slovenya Prva Liga. 24,5 yaş

ortalamasıyla sahada yer alan Sloven takımlarını 24,5 yaş ortalamalı Hırvatistan Prva Lig ve 25,1 yaş ortalamalı Hollanda Eredivisie'dir. Yapılan araştırmada Avrupa liglerinin en genç 100 takımı da sıralanmıştır. 5 büyük ligden 15 takımın bulunduğu listede kıtanın en genç takımları StalKamianske (21,6), NAC Breda (21,9) ve Lokomotiva Zagreb olurken, hiçbir Süper Lig takımı sıralamaya girememiştir (http 4). Bu açıdan değerlendirildiğinde, Bursaspor'un yabancı futbolcularının da yaş ortalamasının yüksek olduğu, kulübün futbolcu tercihlerinde ağırlıklı olarak sezonluk transfer politikasını uyguladığı, uzun vadeli planlamalar yapılamadığı ve ekonomik olarak daha ucuz futbolcu alımının tercih edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Takımın bir sezonda kadrosunda ortalama 29.2 futbolcu bulunurken, yabancı futbolcu ortalaması 10.1 olmuştur (Tablo 1). Şahin ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada takımların süper lig'de yer aldıkları tüm sezonların toplamına göre bir sezonda oynattıkları yabancı futbolcu sayı ortalamaları 12,8 olmuştur (Şahin vd., 2019). Bursaspor'un yabancı futbolcu sayı ortalaması ile Şahin ve arkadaşlarının çalışmasındaki takımlardaki yabancı futbolcu ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlarla Bursaspor' un tüm sezonlar ortalaması itibariyle yabancı futbolcu kontenjanını üst seviyeye yakın bir düzeyde kullandığı söylenebilir.

Takımların yabancı futbolcu transferlerinde dikkat çeken en önemli konulardan biride futbolcuların hangi mevkilerde oynadıklarıdır. Bu doğrultuda araştırmada sezonlar itibariyle Bursaspor' un yabancı futbolcuların 10 ayrı mevkiye göre dağılımlarının ortalaması incelendiğinde, takıma en fazla santrfor (2,3 futbolcu), stoper (1.5 futbolcu) ve önlibero (1.5 futbolcu), buna karşın en az libero (1 futbolcu) mevkilerinde futbolcu transferi yapıldığı tespit edilmiştir. (tablo 1). Şahin ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, sezonlar itibariyle takımlardaki yabancı futbolcuların 10 ayrı mevki pozisyonlarına göre dağılımları incelenmiş, takımların en fazla santrfor (2,6 futbolcu) ve stoper (2,4 futbolcu) mevkilerinde futbolcu transferi yaptıkları, buna karşın en az sağıbek (0,6 futbolcu), solbek (0,7 futbolcu) ve kaleci (0,8 futbolcu) mevkilerinde futbolcu transferi yaptıkları tespit edilmiştir(Şahin vd., 2019). Bursaspor'un en fazla yabancı futbolcu transferi yaptığı mevkiler Şahin ve arkadaşlarının elde ettiği verilerle benzerlik gösterirken en az transfer yapılan mevkiler ise farklılık göstermektedir. Buna neden olarak Bursaspor'un kendi takım özelliklerinin farklılığı ve ihtiyaçları gösterilebilir. Bu çalışmanın kapsamını oluşturan 17 sezonun gol ortalamaları incelendiğinde, sezonlar ortalamasına göre yabancı futbolcuların takımın attığı gollerin % 43.2 sine katkıda bulunması santrfor tercihlerinin olumlu olduğunu düşündürebilirken, takımın klasman sıralamalarının çoğu sezonda iyi olmaması, yediği gollerin sayısının fazlalığı, takımın en fazla yabancı transfer tercihi yaptığı 2. mevki olan stoper mevkiindeki futbolcuların verimliliklerinin istenilen düzeyde olup olmadıkları tartışılabilirken stoperlerin dışındaki diğer savunma oyuncularının da stoperlere yeteri kadar destek verip vermediği de sorgulanabilir bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda, Bursaspor' un yabancı futbolcu transferlerinde mevkilere göre değerlendirme yaparken daha titiz, çok yönlü ve analitik değerlendirmeler yapmasının gerekliliği açıkça görülmektedir.

Bu araştırmada takımın yabancı futbolcu verimliliklerinin daha iyi anlaşılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için tablo 2'de yabancı futbolcuların sezonlar itibariyle oynadıkları ortalama müsabaka sayısı, oynadıkları müsabakalardaki ortalama süreleri, sezonlardaki

oynadıkları süre ortalamaları ve attıkları goller tespit edilmiştir. Buna göre, Bursaspor'un yabancı futbolcularının müsabaka ortalaması 16.9 maçıdır. Şahin ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada bir sezonda her bir yabancı futbolcuya ortalama maç oynatma sayısı ise 17,6 maç olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç Şahin ve arkadaşlarının elde ettiği verilerle benzerlik göstermektedir. Türkiye futbol süper liginde bir sezonda toplam 34 maç oynatıldığı düşünüldüğünde, takımın transfer ettiği yabancı futbolcularını yaklaşık olarak sezonun yarısında oynatmadığı ya da oynatmadığı görülmektedir. Bu durumda da büyük mali kaynaklar harcanarak transfer edilen yabancı futbolcuların neden sezonun yarısında oynatılmadığının ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunun yanında takımdaki her bir yabancı futbolcunun toplam sezonlar itibariyle süre ortalamaları değerlendirilmiş ve oynadıkları her bir maç için ortalama 65,5 dakika oyunda kaldıkları tespit edilmiştir. Bu süre 90 dakikalık toplam maç süresine göre değerlendirildiğinde yeterli görülebilir. CIES 2017 raporuna göre de, Türkiye, %68,6 oran ile Avrupa'nın tüm liglerinde oyunda kalma süresi açısından en çok yabancı futbolcu oynatan 2. ülke olarak karşımıza çıkmaktadır (Yüce, Katırcı ve Kuzu, 2017). Bulunan sonuçlar bu araştırma bulguları destekler niteliktedir.

Bunun yanı sıra futbolcuların sezonun tüm müsabakaları itibarı ile oynadıkları süre ortalamaları ise 38.1 dakika olarak belirlenmiştir. Bu süre bir futbol müsabakasının 90 dakika olduğu düşünüldüğünde oldukça düşüktür. Buna göre takımın transfer ettiği yabancı futbolcularını her bir sezonda yaklaşık maksimum oynayabilecekleri sürenin yarısından daha az süre (dakika) oynattığı görülmektedir. Tüm bu istatistiki bulgular neticesinde de takımın transfer ettikleri yabancı futbolcuları hem yetersiz denilebilecek bir süre ortalamasında oynattıkları hem de yeterli verimlilikte değerlendiremedikleri yönünde bir kanaatin oluştuğu söylenebilir.

Buna neden olarak ise, transfer edilen futbolcuların bir kısmının teknik adamların isteği dışında alınmış olması, öncelikli olarak ihtiyaç olmayan mevkilere futbolcuların alınması, takımların oynadıkları oyun sistemlerine uygun olmayan nitelikteki futbolcuların transfer edilmesi, ağırlıklı olarak ekonomik nedenlerden dolayı daha ucuz ancak verimliliği tartışılan futbolcuların tercih edilmesi ile özellikle yaşlı olarak kabul edilen futbolcuların zaman zaman yaşadıkları uzun süreli sakatlıklar ve tedavi süreçleri yabancı futbolcuların süper ligdeki maç ve süre ortalamalarının düşük olmasını etkileyen etkenler olarak değerlendirilebilir. Ayrıca takım kadrosunda bulunan ancak, 3-5 dakika gibi çok kısa sürelerle sınırlı sayıdaki maçlarda yer alabilen bazı yabancı futbolcularında bu açıdan maç ve süre ortalamalarını olumsuz olarak etkilediği söylenebilir (Şahin vd., 2019). Örneğin, 2017-2018 futbol sezonunda Bursaspor'un profesyonel takım kadrosunda bulunan yabancı futbolculardan birisi olan Emmanuel Badu, toplamda 18 maçta oynamış (12'si 90 dakika, diğer maçlarda sonradan oyuna girmiş ya da erken çıkmış) sezonun geri kalan kısmının büyük bir bölümünü sakatlık nedeniyle oynayamamıştır. Yine aynı takımın bir başka yabancı futbolcusu olan Joshua John ise sezonda toplam 8 maçta oynarken hiçbirinde 90 dakika oynayamamış, yine bu futbolcu da sezonun geri kalan kısmının büyük bir bölümünü sakatlık veya futbolcunun takıma transferinden sonra gelen teknik adam tarafından tercih edilmeme nedeniyle oynayamamıştır. Bunların benzeri pek çok örnek farklı sezonlar için takımda yer alan yabancı futbolcular için de söz konusu olabilir (http 5).

Diğer taraftan takımın tüm sezonlar itibariyle toplam attığı gol sayısı ortalaması 45.2 goldür. Takımlardaki yabancı futbolcuların tüm sezonlar itibariyle toplam attıkları gol sayılarının sezon ortalaması ise 20 goldür. Özellikle 2011-12 sezonu ve sonrasında yabancı futbolcuların gol ortalamaları oldukça yüksek olup yerli futbolculardan daha fazladır (tablo 2). Bu verilere göre sezonlar itibarı ile takımın attığı gollerin hemen yarıya yakını yabancı futbolcular tarafından atılmıştır. Bu sonuçlar takımın mevkilere göre en fazla “santrfor” mevkiinde oynayan yabancı futbolcu transferini tercih etmesi açısından da karşılaştırıldığında olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Takımın yabancı futbolcularının hangi kıtalardan ve kaç farklı ülkeden transfer ettiği incelendiğinde; 21 farklı ülke ile 4.3 futbolcu ortalaması ile en fazla Avrupa, daha sonra ise 13 farklı ülke ile 3.7 futbolcu ortalaması ile Afrika ve 6 farklı ülke ile 3.1 futbolcu ortalaması ile Güney Amerika kıtasından transferler yaptığı görülmektedir (tablo 3-tablo 4). Avrupalı futbolcuların en fazla tercih edilme nedenleri coğrafi yakınlık, kültürel benzerlik, uluslararası müsabakalarda (milli takım ve kulüp takımları düzeyinde) aynı kıta şampiyonalarında yarışılması ve Türk futbolunun diğer kıtalara göre Avrupa’da daha fazla tanınıyor olması etken olarak gösterilebilir. Örneğin; Dünya genelinde 200’den fazla gurbetçi futbolcuya sahip bulunan federasyonlar arasında, dokuzu Avrupa ülkesi, yine gurbetçi futbolcu sayısı 100 ile 200 arasında olan 20 federasyondan 13’ü de Avrupa ülkesidir (<http> 5). 2017-2018 sezonu verilerine göre de Dünya futboluna en çok futbolcu ihracatı yapan ilk 8 ülkeden 6’sı (8-Almanya, 7-Hırvatistan, 6-İspanya, 5-İngiltere, 4-Sırbistan ve 2-Fransa) Avrupa ülkeleri olmuştur. Yine “Dünya liglerinde en çok nereli futbolcular var” sorusunun cevabına baktığımızda da, ilk 25 sırada 16 Avrupa, 5 Afrika ve 4 Güney Amerika kıtasında yer alan ülkelerin futbolcularının olduğu görülmektedir (<http> 6) Araştırmaların verileri ile bu çalışmanın sonuçları örtüşür niteliktedir.

Her üç kıtaya ait ülkelerden takıma transfer edilmiş olan yabancı uyruklu futbolcuların ortalama verileri incelendiğinde ise en iyi değerlerin, en genç yaş ortalamasının 26.1 yaş ile, en fazla oynanan maç ortalamasının 18.4 maç ile, en yüksek maç başı süre ortalamasının 66.9 dakika ile, tüm sezonlar ortalama maç süre ortalamasının 39.1 dakika ile ve en fazla atılan gol ortalamasının 10.4 gol ile Güney Amerika’ lı oyunculara, en kötü ortalamaların ise Afrika’ lı futbolculara ait olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre takıma transfer edilen Güney Amerika ülkeleri uyruklu futbolcuların daha iyi araştırıldığı, transferlerinin takım antrenörlerinin isteği ile yapıldığı, bu oyuncuların bir kısmının Avrupa kulüplerinden alınması nedeniyle Avrupa futboluna alışkın oldukları, bunun neticesinde takıma daha iyi uyum sağlayıp takımın oyun sistemlerine daha iyi adapte oldukları, takımda daha uzun sezonlar oynadıkları (Örn: Pablo Batalla, FernandoBelluschi ,CristóbalJorquera) söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur. Bursaspor’un özellikle Süper lige tekrar dönüşünden sonra yapacağı yabancı futbolcu transferlerinde daha detaylı bir araştırma yaparak önerilerde bulunabilecek scout birimleri daha işlevsel hale getirilerek transferlerde katkı sunması sağlanmalı, yabancı futbolcu sözleşmelerinin, daha objektif ve takım verimliliğine daha fazla katkıda bulunmaya yönelik, futbolcuların sorumluluklarını artıracak şekilde hazırlanması sağlanmalı, yönetici ve özellikle de menajerlerin futbolcu transferlerindeki etkinliği kulüp menfaatleri doğrultusunda azaltılmalı, zorunluluk varmış gibi tüm yabancı kontenjanının sonuna kadar doldurulması yerine kulübün

güncel ekonomik koşullarındaki sıkıntılar da göz önüne alınarak takımın gerçekten ihtiyaç duyduğu pozisyonlara oyuncu almak biçiminde transfer politikaları oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ben-Porat A. (2002). The political economy of soccer: the importation of foreign soccer players to the Israel league. *Soccer & Society*. 3(1), 54-68.
- Boniface P., Yerguz İ. (2011). Futbol ve küreselleşme. NTV Yayınları.
- Çetin C. (2011). En yerli lig İspanyada. *Tam Saha TFF Aylık Futbol Dergisi*. 76, 18.
- Doğan, M., Doğan, A., Serbest, M. (2004). Profesyonel Türk futbolcuların Türkiye 1. süper liginde oynayan yabancı uyruklu futbolcularla ilgili düşünceleri üzerine bir çalışma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 6(1), 30-39.
- Eken M.H., Çakır S., Alpan E. (2007). *Transfer harcamaları ve futbol kulüplerinin performansı: Türkiye süper lig örneği*. Uluslararası Fenerbahçe 100. Spor ve Bilim Kongresi, İstanbul.
- Irak, D.(2013). *Hükmen Yenik! Türkiye’de ve İngiltere’de Futbolun Sosyo-Politiği*, Ezgi Matbaacılık, İstanbul.
- Kemankaş, İ.(1996). *Dünden Bugüne Bursaspor*, Bursa: Bursaspor Yayınları.
- Kocaaydın, Ş. (2013). *Sportif ve finansal performansta verimlilik açısından Galatasaray futbol kulübüne bir bakış*. Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yönetimi Lisans Üstü Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şahin S., Doğan M., Doğan A., (2019), 2013-2018 sezonlarında Türkiye futbol süper liginde oynayan yabancı uyruklu futbolculara yönelik bir çalışma, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 222-223.
- Soydan, E.(2017). Bursa’da Kentlilik Bilincinin Oluşumunda Bursaspor’un Rolü ve Yerel Medyanın Önemi, *Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi, Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 13(1), 19.
- Talimciler, A.(2015). *Sporun Sosyolojisi Sosyolojinin Sportu*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Yazarkan, H. (2016). Futbolcu transfer/bonservis ücretlerinin TMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uygun olarak muhasebeleştirilmesi: Trabzonspor örneği. *Mali Çözüm Dergisi*. 26, 91.
- Yüce A., Katırcı H., Kuzu C. (2017). Türk futbolunda yabancı futbolcu sınırlaması ve Türk futbolcuların görüşleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 12(2), 24-39.
- Zencirkıran, M.(2011) *Beşinci Şampiyon Bursaspor*, İletişim Yayıncılık, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- http1: Kaplanoğlu, R. 18.11.2019. Bursasporlu Olmanın Ayrıcalığı, www.bursaspor.org.tr, Adresinden erişildi.
- http2: www.bursaspor.org.tr. 18.11.2019. Adresinden erişildi.
- http3: www.tff.org.tr. TFF-Süper Lig Müsabakaları Statüleri. (2008-2009-2010-2011-2012,2015-2016).default.aspx?pageID=133. Erişim Tarihi: 14 Mart 2017
- http4: www.eurosport.com.tr, 20.09.2017 Adresinden erişildi.
- http5: www.transfermarkt.com, 20.09.2017 Adresinden erişildi.
- http6: www.ekospor.com, 10.05.2017 Adresinden erişildi.